

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsingissä

lokakuun 4 p:nä 1939.

Kiertokirje N:o 1.

Kansanhuoltolautakunnille.

Sokerin tultua takavarikoiduksi, sitä saadaan myydä ainoastaan ostolupatodistusta vastaan. Yksityisen henkilön kotitalouteen ostettavan sokerin ostolupatodistuksena on ostokortti. Sokerin vähittäismyyjille sekä sellaisille laitoksille ja tehtaille, jotka kuluttavat sokeria, sitä vastoin annetaan ostolupatodistus kutakin ostettavaa sokerierää varten erikseen. Ostolupatodistuslomakkeita lähetetään kansanhuoltoministeriöstä kansanhuoltolautakunnille näinä päivinä. Mikäli jokin kunta ei ole saanut lomakkeita t. k. 9 päivään mennessä, kansanhuoltolautakunnan toimesta on toistaiseksi, kunnes lomakkeet saapuvat, kirjoitettava oheisen mallin mukaisia ostolupatodistuksia kahtena kappaleena, jotka on varustettava kansanhuoltolautakunnan leimalla. Kun jokainen sokerin ostaja saa ostaa sokeria, mistä haluaa, ostolupatodistukseen ei saa merkitä, mistä sokeri on ostettava. Sitä vastoin siihen on merkittävä, suurello määrälle ja mitä tarkoitusta varten sokerinostolupa myönnetään ja missä ostettava sokeri on joko myytävä tai käytettävä.

Ostolupatodistuksia annettaessa on noudatettava seuraavia ohjeita.

Vähittäisliikkeet.

Ostolupatodistuksia on annettava kaikille niille vähittäismyyntiliikkeille, joissa on myyty sokeria. Niiden tulee saada sokeria tarpeen mukaan. Kuitenkin on syytä huomauttaa ostolupatodistuksen hakijalle, että tämä pyytää ostolupatodistusta korkeintaan kahden viikon normaalista myyntiä vastaavalle sokerimäärälle, mikä määrä vastannee noin yhden kuukauden säännösteltyä myyntiä. Myymälän myynnin suhteen lautakunta voi ensimmäisellä kerralla luottaa ostoluvan hakijan ilmoitukseen. Myöhemmin sitä vastoin on palautettujen kuponkien perusteella tarkkailtava, suuriko kunkin myymälän säännöstelty myynti todellisuudessa on ollut, ja pidettävä niitä myyntimääriä ohjeena uusia ostolupatodistuksia annettaessa. Yhden kuukauden säännös-

teltyä myyntimäärää suuremmaksi myymäläin varastot eivät yleensä saisi nousta.

Suurempaa kuin yhden kuukauden säännösteltyä myyntiä vastaavaa varastoa ei vähittäismyyntiliike aluksi tarvitsekaan, koska myymälä voi saada uuden ostolupatodistuksen tarpeen vaatiessa.

Poikkeuksia tästä ohjeesta kansanhuoltolautakunta saa myöntää ainoastaan piiritoimiston suostumuksella. Poikkeukset voivat tulla kysymykseen vain vaikeiden kulkuyhteyksien tai muiden erikoisten paikallisten olosuhteiden vallitessa.

Vähittäismyyntiliikkeen on itsensä huolehdittava uuden ostolupatodistuksen hakemisesta, siten kun sen varasto on käynyt niin vähiin, että lisävaraston hankkimiseen on ryhdyttävä.

Ostolupatodistukseen merkittävä sokerimäärä voidaan jakaa koko-, pala-, sirote- tai kidesokeriin, ostolupatodistuksen hakijan toivomusten mukaisesti.

Vähittäismyyntiliike on velvollinen palauttamaan kansanhuoltolautakunnalle ostajien ostokorteista irroitettut kaksi viikkoa kestäneen myyntikauden kupongit kansanhuoltolautakunnalle seuraavan kaksi viikkoa kestävästä myyntikauden kuluessa. Kupongit on palautettava suljetussa päällyksessä, johon tehdystä merkinnästä käy selville kauppaliikkeen ja myymälän nimi, kuponkien määrä sekä se jakelukausi, jonka ajalta ne ovat. Päällyksiä, joissa kupongit on palautettava, lähetetään kansanhuoltolautakunnalle kansanhuoltoministeriöstä myöhemmin. Jotta palautettujen kuponkien perusteella voitaisiin tarkkailla, onko vähittäismyyntiliike todella myynyt saamansa sokerin joko kuponkeja tai sille mahdollisesti esitettyjä ostolupatodistuksia vastaan, kansanhuoltolautakunnan on pidettävä jokaisen vähittäismyyntiliikkeen sokerin saannista sekä palautettujen kuponkien ja ostolupatodistusten määristä kirjaa. Tällaisesta kirjanpidosta tulee siis näkyä, paljonko vähittäismyyntiliike on sokeria saanut ja paljonko se on kansanhuoltolautakunnalle ostokorttien kuponkeja ja

ostolupatodistuksia tilittänyt. Jos näiden määrän välillä syntyy väajausta, kansanhuoltolautakunnan on vaadittava kiireesti selvitys asiassa. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että vajauksen, joka nousee korkeintaan kahteen prosenttiin vähittäismyymntiliikkeelle luovutetun sokerin määrästä, ei tarvitse aiheuttaa toimenpiteitä, koska sokeria vähittäin myydessä syntyy hiukan mittatappioita.

Tällainen kirjanpito on järjestettävä heti kuntoon ja sen jatkuvasta hoidosta on huolehdittava, koska sitä tullaan myöhemmin tarkastamaan.

Suljetuissa päällyksissä palautetut kupongit jäävät kansanhuoltolautakunnan haltuun. Mikäli jokaisen kuponkierän laskeminen muodostuu liian rasittavaksi, on joka tapauksessa usein suoritettavien pistokokein tarkastettava, sisältävätkö kuoret kuponkeja sen määrän, joka kuoriin on merkitty.

Ensimmäisenä, lokakuun 9 päivänä alkavana ja kaksi viikkoa kestäväenä myyntikautena vähittäiskaupassa myydään sokeria ostokortin A 1-kuponkia vastaan. Seuraavana, eli 23 päivänä lokakuuta alkavana ja taas kaksi viikkoa kestäväenä myyntikautena myydään sokeria A 2-kuponkia vastaan jne. Tästä on vähittäismyymntiliikkeille ostolupatodistuksia annettava.

Sokerin myyntihinnan tarkkailu.

Sokerin vähittäismyymntihinnoiksi on määrätty toistaiseksi:

- 1) kidesokeri 8: 50 kilo,
- 2) keko- ja sahattu palasokeri 10: 50 kilo,
- 3) puristettu palasokeri 9: 70 kilo,
- 4) sirotosokeri 9: 70 kilo.

Jos kidesokerin kuljetusmatka tuontisatamasta myyntipaikalle on enemmän kuin sata kilometriä, edellämäinnittuun kidesokerin myyntihintaan saadaan lisätä kidesokerin todelliset kuljetuskustannukset tuontisatamasta myyntipaikalle. Samoin saadaan keko-, pala- ja sirotosokerin myyntihintaan lisätä todelliset kuljetuskustannukset tehtaasta myyntipaikalle. Voidakseen tarkkailla sokerin myyntihintoja paikkakunnalla, kansanhuoltolautakunnan tulee hankkia itselleen selvitys sokerin kuljetuskustannuksista kiloa kohden satamasta tai tehtaasta myyntipaikalle ja pitää huolta siitä, että myyntihintoja ei koroteta edellämäinnituista määristä enempää kuin todelliset kuljetuskustannukset edellyttävät.

Ostolupatodistusten myöntäminen leipomoille ja tehtaille.

Leipomoille ja sellaisille tuotantolaitoksille, jotka tuotteiden valmistukseen tarvitsevat sokeria, saadaan toistaiseksi, kunnes tarkempia määryksiä annetaan, myöntää ostolupatodistuksia sokerin hankkimista varten määrälle, joka vastaa 50 prosenttia niiden tähän astisesta sokerin kulutuksesta. Tähän astisen sokerin kulutuksen selville saamiseksi tässä tarkoitettujen yritysten on toimitettava kansanhuoltolautakunnalle laskelma, joka osoittaa, paljonko yritys on kuluttanut sokeria elokuun 1. päivän 1938 ja elokuun 1. päivän 1939 välisenä aikana. Laskelmaan on liitettävä joko vuositilintarkastajien tai muiden luotettavien henkilöiden allekirjoittama vakuutus laskelman oikeaperäisyydestä, taikka hyväksyttävät tositteet.

Jos tässä tarkoitettujen yrityksen säännöstelty sokerin tarve on enemmän kuin 1,000 kg kuukaudessa, kansanhuoltolautakunnalla ei ole oikeutta antaa sille ostolupatodistuksia, vaan on sellaisen yrityksen anottava ostolupatodistuksia kansanhuoltoministeriöstä.

Osto-osoitusta annettaessa on otettava huomioon, että liike tai laitos saa kuluttaa sillä tämän säännöstelyn voimaan tullessa olevaa sokeria ainoastaan edellä mainittujen, tähänastisesta kulutuksesta laskettavien prosenttimäärien mukaisesti ja että liikkeen tai laitoksen sokerivarasto ei saa osoituksen perusteella tulla säännöstelyn mukaista yhden kuukauden kulutusmäärää suuremmaksi.

Mikäli tässä tarkoitetuilla yrityksillä oli takavarikoimispäivänä sokeria varastossa, ostolupatodistusta myönnettäessä sellainen varasto on otettava huomioon. Jos jonkin tehtaan sokerin kulutus siis on ollut esim. 500 kiloa vuodessa ja sillä oli takavarikoimispäivänä sokeria varastossa esim. 250 kiloa, tällainen yritys saa uutta sokeria vasta vuoden kuluttua, koska sen sokerin kulutukseksi on nyt laskettava vain puolet entisestä määrästä, eli 250 kiloa, ja koska sen hallussa oleva varasto niin muodoin tulee kestämään juuri yhden vuoden.

Muut sokeria kuluttavat yritykset ja laitokset.

Ravintola-, ruokala- ja kahvilaliikkeille, hotelleille, matkustajakodeille, yömajoille, kahvinlähettämöille, myyntikojuille, yhdistyksille ja kerhoille, liikennettä ulkomaille välittäville laivoille, sisäoppilaitoksille, kunnalliskodeille, sekä työ-, kasvatusta ja muille niihin verrattaville lai-

toksille saadaan ostolupatodistuksia myöntää määrälle, joka vastaa 50 prosenttia niiden tähän asti tarvitsemasta sokerimäärästä. Tähän astisen kulutuksensa määrän niiden on osoitettava samalla tavalla kuin leipomoiden ja tuotantolaitosten.

Mikäli tässä mainituilla yrityksillä ja laitoksilla oli sokeria varastossa takavarikoimispäivänä, varasto on ostolupatodistuksia annettaessa otettava huomioon samalla tavalla kuin edellä leipomoista ja tehtaista on mainittu. Ostolupatodistuksia on annettava korkeintaan yhden kuukauden säännöstelyä kulutusta vastaavalle määrälle.

Apteekit ja sairaalat.

Sairaaloille ja apteekkeille on ostolupatodistuksia annettava määrälle, joka vastaa 75 % niiden tähän astisesta sokerin kulutuksesta. Niiden on tähän astisen sokerin kulutuksensa osoitettava kansanhuoltolautakunnalle samalla tavalla kuin leipomoista ja tuotantolaitoksista on sanottu. Osto-osoituksia annetaan korkeintaan kuukauden tarvetta vastaaville määrille.

Uudet tai toimintaansa laajentaneet tai supistaneet yritykset ja laitokset.

Sokerin tarpeen niissä liikkeissä ja laitoksissa, jotka ovat aloittaneet toimintansa 1. päivänä elokuuta 1938 jälkeen taikka jotka sen jälkeen ovat laajentaneet toimintaansa sokerin kulutukseen vaikuttavalla tavalla, kansanhuoltolautakunta voi harkintansa mukaan määritellä lyhyemmänkin ajan kuin vuoden kulutuksen perusteella. Toiselta puolen on myös yritysten tai laitosten sokerin tarpeen supistuttua vähennettävä niille myönnettäviä sokerimääriä.

Siirappi.

Koska siirapin valmistus maassamme on melko vähäistä, sitä ei toistaiseksi myydä kotitalouksissa kulutettavaksi, vaan luovutetaan se kansanhuoltoministeriön antamien ohjeiden mukaan leipomoille ja sitä tarvitseville teollisuuslaitoksille.

Muut tapaukset.

Mikäli ostolupatodistuksia sokerin hankkimista varten pyydetään kansanhuoltolautakunnalta muunlaisiin kuin näissä ohjeissa käsiteltyihin tarkoituksiin, asianomaisten ostolupatodistuksen hakijain on lähetettävä anomuksensa kansanhuoltoministeriölle.

Takavarikoituista määristä on pidettävä kirjaa.

Ne yksityisten henkilöiden sekä liikkeiden ja laitosten hallussa olevat sokerimäärät, jotka ovat takavarikon alaisia, on kansanhuoltolautakunnan toimesta merkittävä kirjaan, koska vain siten voidaan tarkkailla, milloin sellaiset yksityiset henkilöt, liikkeet tai laitokset, joilla takavarikon alaista sokeria on, ovat oikeutetut saamaan uutta sokeria.

Sokerin kuljetus.

Sokeria saadaan kuljettaa vapaasti. Kuitenkin on sokerin kuljettajan vaadittaessa esitettävä poliisiviranomaiselle taikka kansanhuoltoministeriön määräämille tarkastajille selvitys siitä, kuka on kysymyksessä olevan sokerierän lähettäjä ja vastaanottaja.

Ostokorttien jakelua koskevia lisäohjeita.

Muun maan kansalaiselle, joka on asettuut Suomeen asumaan vähintään yhden kuukauden ajaksi, antaa ostokortin sen paikkakunnan kansanhuoltolautakunta, jonne tällainen henkilö on asettunut asumaan. Vieraiden valtojen lähetystöjen ja palkattujen konsulien virastojen henkilökunnalle antaa ostokortin paikkakunnan kansanhuoltolautakunta. Sellaiset Suomen kansalaiset, jotka syystä tai toisesta eivät ole yleisessä jaossa saaneet ostokorttia, ovat velvolliset ennenkuin heille annetaan ostokortti, toimittamaan kansanhuoltolautakunnalle ne selvitykset, joita ostokorttien saajilta yleensä vaaditaan, jota paitsi heidän tulee talonomistajan tai isännöitsijän allekirjoittamalla selvityksellä osoittaa olevansa talon vakinainen asukas, mutta jääneensä ostokorttia vaille. Lisäksi heidän on annettava selvitys siitä, mistä syystä he ovat jääneet ostokorttia vaille. Näiden selvitysten jälkeen kansanhuoltolautakunnan on annettava heille ostokortti.

Kansanhuoltoministeri **R. v. Fieandt.**

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.